

TRENTO 1990 — TEDEN DNI FILMOV IN SREČANJ

ENCIJANI – TUDI ZA NAŠ CERRO TORRE

NUŠA PODOBNIK

Ob letošnjem, že 38. festivalu alpinističnega in avanturističnega filma je župan mesta Trenta v svojih pozdravnih besedah med drugim zapisal tudi tole, da »prek filma stopa Trento v Evropo.« In tu mu prav gotovo lahko pritrdimo. Zadnje dni maja se je mesto spremenilo v en sam prireditveni prostor: na vsakem koraku je bilo čutiti festivalski utrip, prireditveno središče pa so kar oblegali številni alpinisti, filmarji, znanstveni sodelavci — udeleženci različnih posvetovanj in v popoldanskih urah, še bolj pa v večernih tudi obiskovalci filmskih predstav.

Organizatorji, ki so z mislimi že pri jubilejnem, 40. festivalu, so nam tudi letos ponudili izjemno bogat in raznovrsten program prireditev, katerih rdeča nit so bile gore in ljudje.

Pripravili so že 4. mednarodni sejem gorniške literature, ki postaja iz leta v leto pomembnejši. Tako je letos na njem sodelovalo 12 držav, ki so predstavile približno 600 naslovov. Na žalost tudi letos — kljub vabilu — nismo sodelovali, kar pa ne pomeni, da Slovenci nismo bili prisotni. Za to se moramo zahvaliti Korošcem, ki so na sejem poslali nemški prevod »Pomladnega dne« Cirila Kosmača, in Švicarjem, ki so v zelo bogati monografiji »Alpen« nekaj strani posvetili našemu očaku Triglavu. Slovenci pa nič!

GLAVNA ZVEZDA: TOMO ČESEN

Omeniti velja, da so v okviru sejma še posebno pozornost posvetili alpski flori in knjigam, ki obravnavajo to temo, ter knjigi »Gore na filmskem traku« avtorja Piera Zanotta, ki je kot bivši direktor te filmske prireditve v svojem delu idealno združil temeljne osnove tega festivala.

Tudi druga prireditve je bila povezana z literaturo; letos so namreč že devetnajstič podelili nagrado ITAS za najboljše dosežke v gorniški literaturi. Tokrat je to nagrado prejela pisateljica Marina Jarre, rojena v Rigi, kjer je preživela tudi otroštvo. Leta 1935 se je skupaj s starši preselila v Italijo. Živi v Torinu. Je avtorica številnih del, to pomembno priznanje pa je prejela za avanturističen ljubezenski roman »Ascanio in Margherita«.

Posebna nagrada ITAS je pripadla fotografsko izredno bogati monografiji »Dolomiti, podobe neke pokrajine in njenih ljudi«.

Če se še malo zadržimo pri nefilmskih prireditvah, potem ne moremo mimo dveh

spominskih obeležij. Na prvem, »Dvoje življenj za avanturo«, so se spomnili »zadnjih herojev naših dni« Jerzya Kukuczke in Jean-Marca Boivina, drugo pa je bilo v okviru 31. mednarodnega alpinističnega srečanja posvečeno »Alpinizmu Paula Preussa in njegovemu potovanju k nemočemu«.

In čisto na koncu je bilo še posvetovanje »Gore za vse ljudi«, kjer smo lahko slišali številna različna mnenja tako akademikov in znanstvenikov kot tudi alpinistov o prihodnji usodi gorske pokrajine, o odnosu tamkajšnjih prebivalcev do turistov, o ekoloških problemih smučarskih središč, nasilnemu spreminjanju avtentičnih gorskih vasi...

Seveda pa so organizatorji poskrbeli tudi za številna srečanja z alpinisti; pripravili so novinarske konference, razgovore, kjer smo lahko srečali znana imena iz sveta alpinizma od »legend«, kot je Riccardo Cassin, pa do današnjih, kot so Profit, Bernard Amy, Kurt Walde.

Prav gotovo pa je bil največje pozornosti in publicitete deležen Tomo Česen, ki so ga že pred festivalom napovedali kot najpomembnejšega gosta in zvezdo prireditve. Priznanja in čestitke so prihajale od vsepovsod, časopisi so pisali... »ali smo dobili novega Hermanna Buhla?«, pa še tole je zapisal neki novinar, da to prav gotovo ni bil Česnov zadnji »podvig« za tretje tisočletje, da so na svetu še stene, ki še niso bile preplezane in da je ena od takih, morda celo težja, zahodna stena Annapurne, ki se je bo Tomo prav gotovo lotil. V vsej tej evforiji, ki so jo organizatorji, gosti festivala, novinarji in morda še kdo zganjali okoli njega, je ostal Tomo kar preveč skromen in zadržan. Škoda! Nekdo drug bi morda to bolj izkoristil.

ALPINISTIČNE BENETKE

Ker je festival v Trentu predvsem filmski, ne bi bilo prav, da filme kar pozabimo, še posebej zato, ker so jih letošnji selektorji v program uvrstili nič manj kot 90. Narporno in odgovorno delo za mednarodno žirijo, v kateri so bili madžarski režiser Andras Kovács, italijanski pisatelj Joseph Zoderer, nemški režiser in producent Walter Knoop, francoski avtor predvsem kratkih filmov Jean Languepin, poleg njih pa še dva znana alpinista — Švicar Fulvio Mariani in Španec Dario Rodriguez.

Omenili smo že, da je bil filmski program izredno obsežen, in to predvsem zato, ker organizatorji iz leta v leto širijo temo

festivala, tako da so na enem mestu zbrani alpinistični, športni in avanturistični filmi, obenem pa tudi taki, ki obravnavajo probleme človekovega okolja, čiste ekološke teme, pa jamarstvo — in kot da to še ni dovolj, so v program vključili tudi celovečerne filme, ne glede na to, če tematsko ustrežajo festivalu ali ne. Morda je tudi to eden od načinov, da postane festival v Trentu »alpinistične Benetke«, kot je ta namen že pred nekaj leti omenil takratni umetniški direktor g. Emanuele Cassarà. Vendar se bojim, da se bo s tem tematskim »bogatenjem« počasi oddaljil od osnovnega mota filmskega dogajanja, tako da bo alpinistični film le še kratka epizoda, paradni konj in nič več. Prav res bi bila velika škoda, če bi festival postal samo eden med mnogimi in nič več prvi v svoji domeni.

Pa vendar smo kljub tem spremembam še vedno uživali ob gledanju filmov, ki so nas popeljali na težko dostopne vrhove, v stene »krutih« gora, nam približali prsto plezanje, nam dokazali, da se je možno smučati tudi pod zemljo in po peščenih terenih. Prav francoski filmski produkciji se moramo zahvaliti za številne spektakularne posnetke, vragolije na snegu in v zraku, za hudomušno filmsko zgodbo o »Super Maxu«, za enkratni portret svojeglavega alpinista Patricka Edlingerja in za še boljši film o filmanju tega portreta, presenečeni smo bili, da nekateri tudi v najvišjih gorah ne pozabijo na človekove pravice in se prav zaradi njih (oziroma teptanja le-teh) odpravijo na streho sveta.

ZMAGA V STENI, ZMAGA V TRENTU

Tudi pravi alpinistični filmi so bili na programu in tu smo vidno mesto zasedli tudi Slovenci s filmom »Cerro Torre — Južna stena« režiserja Boštjana Korbarja. Gre za filmski zapis o prvem vzponu na Cerro Torre po južni steni in o uspehu dveh slovenskih alpinistov, Silva Kara in Janeza Jegliča, ki po treh mesecih boja s slabim vremenom in kruto steno zmagata. In kot je zmaga nad naravo prinesla zadovoljstvo alpinistoma, je tudi film doživel izjemen uspeh. Prejel je nagrado »Srebrni encijan« kot najboljši alpinistični film, hkrati pa še nagrado mednarodnega združenja alpinističnih zvez za najboljši alpinistični dosežek na filmu. Torej priznanje umetniškemu ustvarjanju, pa tudi športnemu dosežku.

Med filmi, ki še zaslužijo pozornost, je na prvem mestu prav gotovo poljski film »Moj mali Everest«, kjer alpinizem avtorju Miroslavu Dembinskemu služi samo kot metafora za vsakdanje življenje, njegove težave, ovire in zadovoljstva. Da je film dobro narejen, še bolje pa zmontiran, so menili tudi člani žirije, saj so ga nagra-

dili z nagrado za najboljši gorniški film, kanadski film »Osamljena pot« pa je prejel nagrado za najboljši dokumentarni film. Gre za dokumentarec, v katerem skupaj z Johnom Huntom in šerpo Dawo Tenzingom obujamo spomine na prvi vzpon na najvišjo goro sveta pred štiridesetimi leti. Tudi španski film »Zadnji izziv« je pritegnil pozornost publike: prvič zato, ker so španski filmi z alpinistično tematiko redki, obenem pa je bil tudi vsebinsko — z rekonstrukcijo nesreče dveh španskih alpinistov v severni steni Eigerja — zanimiv.

Nagrade so prejeli še italijanski avtorji, pa švicarski in madžarski, za najboljši film festivala pa je bil proglašen avstrijski celovečerec režiserke Karin Brandauer »Prodana domovina — kruta ljubezen«. Žirija mu je prisodila Veliko nagrado mesta Trenta — »Zlati encijan«. Filmsko dogajanje je postavljeno na Južno Tirolsko, v čas fašizma in povezovanja Italije z nacistično Nemčijo, obravnava pa problem avstrijske manjšine.

Prav malo skupnega z alpinizmom — če ne omenimo, da se vse skupaj dogaja sredi hribov in visokih gora, lahko pa bi se tudi kje v nižini, morda celo ob morju. A to je že druga zgodba...

Prve nagrade Julius Kugy

Kristina Kovačič in Enrico Halupca sta dobitnika prve nagrade natečaja »Julius Kugy« za leto 1988, ki ga letno prireja tržaška pokrajinska uprava z namenom, da bi počastila spomin na tega velikega ljubitelja Julijskih Alp in pisatelja ter da bi hkrati prispevala k ovrednotenju krajevne kulture. Kovačičeva in Halupca sta nagrado prejela za pisni prispevek z naslovom »Revna medicina: zdravniške in magijske metode, ki so jih nekoč uporabljali na tržaškem Krasu«. Gre za delo, ki ga je Kristina Kovačič v zametku napisala z Mirto Čok in objavila v Jadranskem koledarju za leto 1985. Kovačičeva in Halupca sta nagrado skupaj z drugimi nagrajenci prejela na slovesnosti, ki je bila konec aprila letos na sedežu Pokrajine.

Drugo nagrado je prejel tržaški zgodovinar Dante Cannarella za svoj sestavek o kraški hiši, tretjo pa Paola Vento za diplomsko nalogo o kraški ohceti.

(Primorski dnevnik)